

UZASADNIENIE

Decyzją z 16.04.2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. ustalił kapitał początkowy J. Z. na dzień 1 stycznia 1999 roku. Do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy organ rentowy przyjął podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1.01.1989 r. do 31.12.1998 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 57,72 % i został pomnożony przez kwotę bazową w wysokości 1.220,89 zł, w związku z czym podstawa wymiaru kapitału początkowego wyniosła 704,70 zł. ZUS uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 9 lat, 10 miesięcy, 7 dni, tj. 118 miesięcy oraz nieskładkowe w wymiarze 5 miesięcy, 19 dni, tj. 5 miesięcy. Wysokość 24% kwoty bazowej wyniosła 293,01 zł. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 47,79 %. Średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat przyjęto w ilości 209 miesięcy. W związku z powyższym wysokość kapitału początkowego ustalona na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniosła 48.515,17 zł.

Organ rentowy nie uwzględnił okresu od 29.05.1995 r. do 28.11.1995 r. gdyż brak jest informacji o zasiłkach chorobowych.

Za okresy zatrudnienia od 18.09.1990 r. do 31.10.1990 r., od 7.12.1995 r. do 29.02.1996 r., od 25.03.1996 r. do 24.09.1996 r. przyjęto wynagrodzenia minimalne wobec braku udokumentowania.

/decyzja – k. 4-5 akt ZUS plik I/

Decyzją z 21.04.2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. z urzędu przyznał J. Z. emeryturę od 13.04.2020 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że emerytura została obliczona zgodnie z art. 26c ustawy emerytalnej jako równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Przy ustaleniu wysokości emerytury uwzględniono:

- kwotę składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji (307.17,83 zł);
- kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego (214.997,37 zł);
- kwotę środków zewidencjonowanych na subkoncie z uwzględnieniem waloryzacji (12.825,01 zł);
- średnie dalsze trwanie życia (217,60 miesięcy);

Wyliczona kwota emerytury wyniosła 1.188,14 zł $(307.17,83 \text{ zł} + 214.997,37 \text{ zł} + 12.825,01 \text{ zł}) / 217,60 = 1.188,14 \text{ zł}$.

Wysokość emerytury jest niższa od najniższej emerytury. Emerytury nie podwyższa się wobec nieudowodnienia okresów składkowych i nieskładkowych w łącznym wymiarze 25 lat (a jedynie 19 lat, 19 dni w tym 18 lat, 3 dni okresów składkowych i 1 roku, 16 dni okresów nieskładkowych).

/decyzja – k. 112-114 akt ZUS plik II/

W dniu 28.05.2020 r. wnioskodawca złożył odwołania od powyższych decyzji, wnosząc o ich zmianę. Wniósł o uwzględnienie w podstawach wymiaru kapitału początkowego i emerytury okresów zatrudnienia w:

- (...) Przedsiębiorstwie (...) w latach 1972-1975;
- Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) B. w latach 1977-1979;

- gospodarstwie rolnym rodziców we wsi (...) (gmina B.) w latach 1979-1989.

Podniósł, że posiada 25-letni staż pracy w tym 14 lat, 11 miesięcy i 4 dni przyjęte przez ZUS w podstawie wymiaru renty.

/odwołanie – k. 3-5, odwołanie – k. 3-5 akt VIII U 1366/20/

W odpowiedzi na odwołania z 29.06.2020 r. organ rentowy wniósł o ich oddalenie podtrzymując dotychczasową argumentację. Nadto wyjaśniono, że praca w gospodarstwie rolnym rodziców pozostaje bez jakiegokolwiek wpływu na wartość kapitału początkowego ustalonego na dzień 1.01.1999 r. oraz na wysokość emerytury ustalonej według zreformowanych zasad w świetle przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS (art.174 ust. 2 w zw. z art. 10).

/odpowiedź na odwołanie - k. 28-31, odpowiedź na odwołanie – k. 8-11 akt VIII U 1366/20/

Postanowieniem z 13.04.2021 r. Sąd Okręgowy połączył sprawę o sygn. akt VIII U 1366/20 do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą o sygn. akt VIII U 1365/20.

/postanowienie - k. 18 akt VIII U 1366/20/

Na rozprawie z 13.04.2021 r. pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołania, wnosząc o uwzględnienie jedynie okresów zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w latach 1972-1975 oraz Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) B. w latach 1977-1979.

Pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołań.

/stanowisko 00:00:17 – płyta CD k. 96/

Na rozprawie z 8.06.2021 r. pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołania, oświadczając, że nie kwestionuje wyliczeń ZUS oraz wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa adwokackiego wg norm przepisanych. Pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołań.

/stanowiska 00:00:57 i dalej - płyta CD k. 110/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

J. Z. urodził się w dniu (...) Miał przyznane prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy od 1.12.2011 r.

/bezsporne, decyzje – akta ZUS plik II/

Zaskarżoną decyzją z 16.04.2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. ustalił kapitał początkowy J. Z. na dzień 1 stycznia 1999 roku. Do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy organ rentowy przyjął podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1.01.1989 r. do 31.12.1998 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 57,72 % i został pomnożony przez kwotę bazową w wysokości 1.220,89 zł, w związku z czym podstawa wymiaru kapitału początkowego wyniosła 704,70 zł. ZUS uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 9 lat, 10 miesięcy, 7 dni, tj. 118 miesięcy oraz nieskładkowe w wymiarze 5 miesięcy, 19 dni, tj. 5 miesięcy. Wysokość 24% kwoty bazowej wyniosła 293,01 zł. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 47,79 %. Średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat przyjęto w ilości 209 miesięcy. W związku z powyższym wysokość kapitału początkowego ustalona na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniosła 48.515,17 zł.

Organ rentowy nie uwzględnił okresu od 29.05.1995 r. do 28.11.1995 r. gdyż brak jest informacji o zasiłkach chorobowych.

Za okresy zatrudnienia od 18.09.1990 r. do 31.10.1990 r., od 7.12.1995 r. do 29.02.1996 r., od 25.03.1996 r. do 24.09.1996 r. przyjęto wynagrodzenia minimalne wobec braku udokumentowania.

/decyzja – k. 4-5 akt ZUS plik I, obliczenie wskaźnika k. 6 akt ZUS plik I/

Zaskarżoną decyzją z 21.04.2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. z urzędu przyznał J. Z. emeryturę od 13.04.2020 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że emerytura została obliczona zgodnie z art. 26c ustawy emerytalnej jako równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Przy ustaleniu wysokości emerytury uwzględniono:

- kwotę składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji (307.17,83 zł);
- kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego (214.997,37 zł);
- kwotę środków zewidencjonowanych na subkoncie z uwzględnieniem waloryzacji (12.825,01 zł);
- średnie dalsze trwanie życia (217,60 miesięcy);

Wyliczona kwota emerytury wyniosła $1.188,14 \text{ zł} (307.17,83 \text{ zł} + 214.997,37 \text{ zł} + 12.825,01 \text{ zł}) / 217,60 = 1.188,14 \text{ zł}$.

Wysokość emerytury jest niższa od najniższej emerytury. Emerytury nie podwyższa się wobec nieudowodnienia okresów składkowych i nieskładkowych w łącznym wymiarze 25 lat (a jedynie 19 lat, 19 dni w tym 18 lat, 3 dni okresów składkowych i 1 roku, 16 dni okresów nieskładkowych).

/decyzja – k. 112-114 akt ZUS plik II/

Do ustalenia kapitału początkowego wg stanu na dzień 1.01.1999 r. ZUS uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 9 lat, 10 miesięcy, 7 dni, tj. 118 miesięcy oraz nieskładkowe w wymiarze 5 miesięcy, 19 dni, tj. 5 miesięcy, tj.:

- od 24.01.1975 r. do 16.12.1976 r. (zasadnicza służba wojskowa);
- od 07.02.1989 r. do 30.04.1990 r. (zatrudnienie w Przedsiębiorstwie (...) w P.);
- od 17.05.1990 r. do 17.09.1990 r. (pobieranie zasiłku dla bezrobotnych);
- od 18.09.1990 r. do 31.10.1990 r. (zatrudnienie w PZ (...) w P.);
- od 16.11.1990 r. do 19.11.1990 r. (pobieranie zasiłku dla bezrobotnych);
- od 20.11.1990 r. do 19.04.1994 r. (zatrudnienie w Fabryce (...) S.A.) w tym okresy nieskładkowe od 1.03.1992 r. do 6.03.1992 r., od 1.04.1992 r. do 22.04.1992 r., od 8.11.1993 r. do 31.12.1993 r.;
- od 15.08.1994 r. do 28.05.1995 r. (pobieranie zasiłku dla bezrobotnych);
- od 30.11.1995 r. do 6.12.1995 r. (pobieranie zasiłku dla bezrobotnych);
- od 7.12.1995 r. do 29.02.1996 r. (zatrudnienie w Zakładzie (...) w P.);
- od 2.03.1996 r. do 24.03.1996 r. (pobieranie zasiłku dla bezrobotnych);
- od 25.03.1996 r. do 24.09.1996 r. (zatrudnienie w Zakładzie (...) w P.) w tym okresy nieskładkowe od 15.04.1996 r. do 22.04.1996 r., od 17.07.1996 r. do 24.09.1996 r.;

- od 22.04.1997 r. do 9.12.1997 r. (pobieranie zasiłku dla bezrobotnych) w tym okres nieskładkowy od 20.06.1997 r. do 30.06.1997 r.;

- od 10.12.1997 r. do 31.12.1998 r. (zatrudnienie w Zakładzie Usługowym (...)).

/pismo procesowe ZUS k. 52-53v, wykaz wprowadzonych okresów ubezpieczonego k. 1-2 akt ZUS plik I, książeczka wojskowa, świadectwa pracy, zaświadczenia – akta ZUS plik II oraz k. 9-20, 22/

Do ustalenia kapitału początkowego ZUS uwzględnił następujące podstawy wymiaru składek w latach 1989-1998:

- 1989 – 2.803.892 zł (na podstawie kart wynagrodzeń; zatrudnienie w Przedsiębiorstwie (...) w P.);

- 1990 – 6.108.621,71 zł w tym 2.408.303 zł (na podstawie kart wynagrodzeń, zatrudnienie w Przedsiębiorstwie (...) w P.), 1.469.952 zł (zasiłek dla bezrobotnych), 1.630.900 zł (wynagrodzenie za okres zatrudnienia w Fabryce (...) S.A.), 599.466,71 zł (wynagrodzenie minimalne za okres zatrudnienia w PZ (...) w P. od 18.09.1990 r. do 31.10.1990 r.);

- 1991 – 17.212.200 zł, (wynagrodzenie za okres zatrudnienia w Fabryce (...) S.A.);

- 1992 – 24.540.600 zł (wynagrodzenie za okres zatrudnienia w Fabryce (...) S.A.);

- 1993 – 35.149.000 zł (wynagrodzenie za okres zatrudnienia w Fabryce (...) S.A.);

- 1994 – 20.319.200 zł w tym 11.533.200 zł (wynagrodzenie za okres zatrudnienia w Fabryce (...) S.A.), 8.786.000 zł. (zasiłek dla bezrobotnych);

- 1995 – 1.369,25 zł w tym 1.115,00 zł (zasiłek dla bezrobotnych), 254,25 zł. (wynagrodzenie minimalne za okres zatrudnienia w Zakładzie (...) w P. od 7.12.1995 r. do 29.02.1996 r.);

- 1996 – 3.011,03 zł w tym 199,30 zł (zasiłek dla bezrobotnych), 650,00 zł (wynagrodzenie minimalne za okres zatrudnienia w Zakładzie (...) w P.), 2.161,73 zł (wynagrodzenie minimalne za okres zatrudnienia w Zakładzie (...) w (...).03.1996 r. do 24.09.1996 r.);

- 1997 – 2.866,20 zł w tym 2.484,20 zł (zasiłek dla bezrobotnych), 382,00 zł. (wynagrodzenie za okres zatrudnienia w Zakładzie Usługowym (...)),

- 1998 – 6.240,00 zł (wynagrodzenie za okres zatrudnienia w Zakładzie Usługowym (...)).

/pismo procesowe ZUS k. 52-53v, wykaz wprowadzonych dochodów ubezpieczonego k. 3-3v akt ZUS plik I, obliczenie wskaźnika k. 6 akt ZUS plik I, zaświadczenia, karty wynagrodzeń – akta ZUS plik II/

Przyjęte przez ZUS okresy ubezpieczenia wnioskodawcy przypadające po 1.1.1999 r. wg stanu na dzień 31.03.2020 r. obejmują okresy:

- od 1.01.1999 r. do 30.04.2004 r. (zatrudnienie w Zakładzie Usługowym (...)) w tym okresy nieskładkowe od 26.01.2000 r. do 14.02.2000 r., od 26.07.2000 r. do 31.10.2000 r., od 27.11.2001 r. do 08.12.2001 r., od 2.03.2004 r. do 31.03.2004 r.;

- od 18.05.2004 r. do 17.05.2005 r. (pobieranie zasiłku dla bezrobotnych);

- od 11.10.2005 r. do 31.12.2005 r. (zatrudnienie w Powiatowym Urzędzie Pracy w P.;

- od 15.05.2006 r. do 9.10.2006 r. (zatrudnienie w zakładzie (...));

- od 1.12.2008 r. do 30.06.2009 r. (zatrudnienie w zakładzie (...) A. W.) w tym okres nieskładkowy od 29.12.2008 r. do 16.01.2009 r.;

- od 1.12.2009 r. do 31.01.2010 r. (zatrudnienie w zakładzie (...));
- od 11.03.2010 r. do 31.03.2010 r. (zatrudnienie w (...) sp. z o.o.) w tym okresy nieskładkowe od 14.03.2010 r. do 31.03.2010 r., od 1.04.2010 r. do 12.04.2010 r.;
- od 25.03.2019 r. do 31.10.2019 r. (zatrudnienie w ARGUS SP. z o.o.);
- od 1.10.2019 r. do 31.12.2019 r. (zatrudnienie w Agencji Ochrony (...));
- od 1.01.2020 r. do 31.03.2020 r. (zatrudnienie w (...)).

Włącznie z okresami przed 1.01.1999 r. okresy te wynoszą 19 lat, 19 dni w tym 18 lat, 3 dni okresów składkowych i 1 rok, 16 dni okresów nieskładkowych

/pismo procesowe ZUS k. 52-53v, wykaz okresów k. 54-55, karta przebiegu zatrudnienia k. 3110-111v akt ZUS plik II, zaświadczenia, świadectwa pracy – akta ZUS plik II/

Wnioskodawca w okresie od 5.08.1972 r. do 23.01.1975 r. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Ł. początkowo na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony (po upływie 7-dniowego okresu próbnego) na stanowisku montera, za wynagrodzeniem wg stawki godzinowej 5,20 zł.

Z dniem 9.01.1973 r. został przeszerogowany na stanowisko montera instalacji, za wynagrodzeniem wg stawki godzinowej 7 zł plus 10 % dodatku brygadzistowskiego.

Od 9.05.1973 r. wnioskodawcę zaszerogowano na stanowisko montera sieci wodno-kanalizacyjnych za wynagrodzeniem wg stawki godzinowej 9,50 zł (kat. V).

Stanowisko montera sieci wodno-kanalizacyjnych wnioskodawca zajmował do końca zatrudnienia.

/umowa o pracę z 5.08.1972 r., karta obiegowa zmian w stosunku pracy (przyjęcia) z 5.08.1972 r., karta obiegowa zmian w stosunku pracy (zwolnienia) z 23.01.1975 r., zaświadczenie kwalifikacyjne z 9.01.1973 r., zaświadczenie z ukończeniu kursu bhp z 21.02.1974 r., zaświadczenie taryfikacyjne z 9.05.1973 r., oświadczenie brygadzysty z 2.07.1973 r., skierowanie na badania wstępne, podanie o przyjęcie do pracy, życiorys – akta osobowe – koperta k. 40/

Wnioskodawca został zwolniony z pracy u ww. pracodawcy celem odbycia zasadniczej służby wojskowej z dniem 23.01.1975 r.

/karta obiegowa zmian w stosunku pracy (zwolnienia) z 23.01.1975 r. – akta osobowe – koperta k. 40/

W okresie od 24.01.1975 r. do 16.12.1976 r. wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową.

/książeczka wojskowa k. 5-6 akt ZUS plik II/

Od 15.01.1977 r. do 14.10.1979 r. wnioskodawca był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w B. w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku montera instalacji wodno-kanalizacyjnej. W świadectwie pracy wskazano, że wnioskodawca ostatnio otrzymywał wynagrodzenie wg stawki godzinowej 11,30 zł (V kat. II tabeli) plus 15 % dodatek (...) oraz premia regulaminowa do 15 %.

/bezsporne, świadectwo pracy, zaświadczenie o zatrudnieniu – akta osobowe – koperta k. 92/

Początkowo wnioskodawca został zatrudniony od 15.01.1977 r. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony (po upływie 2-tygodniowego okresu próbnego) w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku montera instalacji sanitarnych za wynagrodzeniem wg stawki godzinowej 9,50 zł (kat. V).

/umowa o pracę z 12.01.1977 r., karta obiegowa zmian w stosunku pracy (przyjęcia) z 11.01.1977 r., dane o nowo przyjętym pracowniku z 11.01.1977 r., skierowanie na badania – akta osobowe – koperta k. 92/

Od 15.01.1977 r. wnioskodawcy przyznano dodatek specjalny „ (...)” w wysokości 15 % płacy zasadniczej.

/pismo z 12.01.1977 r. – akta osobowe – koperta k. 92/

Zgodnie z angażami wnioskodawca zajmował kolejno stanowiska z wynagrodzeniem wg stawki godzinowej:

- od 1.06.1978 r. – robotnika magazynowego – 9,50 zł;

- od 2.01.1979 r. – monter instalacji wodno – kanalizacyjnych – 10,50 zł (5 kat.);

- od 1.05.1979 r. – monter instalacji wodno – kanalizacyjnych – 11,30 zł (5 kat.)

/angaże z 31.04.1979 r., 20.01.1979 r., 1.06.1978 r. – akta osobowe – koperta k. 92/

Z kart wynagrodzeń wynika, że wnioskodawca otrzymał wynagrodzenie w wysokości:

- od 07.1977 r. do 12.1977 r. – 29.866 zł;

- od 1.01.1978 r. do 31.12.1978 r. – 49.003 zł plus dodatek za funkcję majstra 1.125 zł;

- od 1.01.1979 r. do 31.01.1979 r. i od 1.06.1979 r. do 14.10.1979 r. – 19.711 zł.

/karty wynagrodzeń z lat 1977 – 1979 - akta osobowe – koperta k. 92/

Przy przyjęciu za podstawę wymiaru składek (oprócz wynagrodzeń przyjętych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych do ustalenia kapitału początkowego i emerytury nie będących przedmiotem sporu), a także przy założeniu, że wnioskodawca świadczył pracę w pełnym wymiarze czasu pracy:

- stawek godzinowych i normatywnego czasu pracy, wskazanych w dokumentacji osobowej wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Ł., tj. angażach za okres od 5.08.1972 r. do 23.01.1975 r.;

- kart wynagrodzeń za okres od 15.01.1977 r. do 14.10.1979 r. z zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w B.,

- przy czym w okresach od 15.01.1977 r. do 30.06.1977 r. i od 01.02.1979 r. do 31.05.1979 r., za który brak kart wynagrodzeń, najniższego wynagrodzenia obowiązującego w jednostkach gospodarki uspołecznionej,

wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego obliczony z 10 kolejnych lat kalendarzowych 1989-1998 wyniósł 57,72 %, **współczynnik proporcjonalny** do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł **59,50 %**, kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniósł 65.584,20 zł, a wysokość emerytury wyniosła 1.535,78 zł.

/hipotetyczne wyliczenia ZUS k. 73-80v, 102-106v; pisma procesowe ZUS k. 72, 101/.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił przede wszystkim na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach rentowych, dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy w postaci zachowanej dokumentacji osobowej ze spornego okresu zatrudnienia, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołania są zasadne.

Stosownie do art. 173 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U z 2020 r. poz. 53 ze zm.) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy na dzień wejścia w życie ustawy.

Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat (ust. 2).

Zgodnie z art. 174 ust. 1 ustawy kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Przepis ust. 2 art. 174 stanowi, że przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2, to jest w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych.

W myśl ust. 3 w/w przepisu podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

Natomiast w myśl ust. 7 analizowanego przepisu do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 roku. Ustęp 8 powyższego przepisu stanowi, że przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24 % tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku.

Z kolei z mocy art. 15 ust. 1 analizowanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 tego samego przepisu przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok,

w którym złożono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176. Ust. 6 tego samego przepisu stanowi, że na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Zgodnie z ust. 4 i 5 w celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty:

- 1) oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych,
- 2) oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia, ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu,
- 3) oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty,

oraz

4) mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19, przy czym wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250%.

W związku z treścią zacytowanych przepisów można stwierdzić, iż kwota kapitału początkowego zależy od długości udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych przebytych przed 1 stycznia 1999 rokiem, podstawy wymiaru oraz współczynnika proporcjonalnego do wieku ubezpieczonego, który służy do obliczenia tzw. części socjalnej.

Natomiast stosownie do art. 24 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184.

Według art. 24a ust. 1 cytowanej ustawy emeryturę, o której mowa w art. 24, przyznaje się z urzędu zamiast renty z tytułu niezdolności do pracy osobie, która osiągnęła wiek uprawniający do tej emerytury oraz podlegała ubezpieczeniu społecznemu albo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Stosownie do art. 25 analizowanej ustawy podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Emerytura, ustalana według zreformowanych zasad dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi, w jakim ubezpieczony przechodzi na emeryturę - art. 26 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wiek ubezpieczonego w dniu przejścia na emeryturę wyraża się w ukończonych latach i miesiącach (ust. 2). Średnie dalsze trwanie życia ustala się wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyraża się w miesiącach (ust. 3). Prezes Głównego Urzędu Statystycznego ogłasza w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" corocznie w terminie do dnia 31 marca tablice trwania życia, z uwzględnieniem ust. 3, dla wieku ubezpieczonych określonego w myśl ust. 2 (ust. 4).

Emerytura na tzw. starych zasadach wyliczana jest wyłącznie tym osobom urodzonym po 31 grudnia 1948 roku, które mają prawo do wcześniejszej emerytury (np. na podstawie art. 88 ustawy Karta Nauczyciela).

Zatem w przypadku osób, dla których ustalany jest kapitał początkowy, wysokość emerytury uzależniona jest od kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego oraz zwaloryzowanych składek na ubezpieczenie emerytalne ewidencjonowanych od dnia 1 stycznia 1999 roku na koncie ubezpieczonego a także kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych,

Zgodnie zaś z ogólną zasadą wyrażoną w art. 116 ust. 1 postępowanie w sprawach świadczeń wszczyna się na podstawie wniosku zainteresowanego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Na podstawie art. 129 ust. 1 świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2.

Z kolei na podstawie ust. 2a dodanego do art. 15 z dniem 1 stycznia 2009 r., jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy.

Zgodnie z § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011, Nr 237, poz. 1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Należy podkreślić, iż Sąd nie jest związany ograniczeniami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, co wynika z treści art. 473 k.p.c. i sprawia, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe.

Wskazana regulacja § 21 ust. 1 powołanego rozporządzenia stanowiąca odpowiednik obowiązującego do dnia 23 listopada 2011 roku § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń wyznacza kierunek postępowania dowodowego, nie oznacza to jednak aby wysokość uzyskiwanego uposażenia nie mogła być wskazana i w inny sposób, tak przy pomocy pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków - aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia danego zainteresowanego (tak stanowi m. in. teza wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997r. - II UKN 186/97, OSNAP 1998/11/324, a także wyroki: Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 marca 1997r. - III AUa 105/97, Apel. W-wa 1997/2/7, Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 27 czerwca 1995 - III Aur 177/95, OSA 1996/10/32, czy Sądu Apelacyjnego Białymstoku - III Aur 294/93, PS - wkład. 1994/3/6).

Mając powyższe na uwadze Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe obejmujące analizę dostępnej dokumentacji związanej ze spornym okresem zatrudnienia wnioskodawcy.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie było nieuwzględnienie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych okresu zatrudnienia wnioskodawcy w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Ł. od 5.08.1972 r. do 23.01.1975 r. oraz w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w B. od 15.01.1977 r. do 14.10.1979 r. przy obliczaniu kapitału początkowego i emerytury, a tym samym nieuwzględnienie zarobków wynikających z dostępnej osobowej dokumentacji wnioskodawcy z tych okresów zatrudnienia.

Wnioskodawca wnosił o uwzględnienie przy ustalaniu kapitału początkowego, a tym samym emerytury, faktycznego wynagrodzenia za okres od 5.08.1972 r. do 23.01.1975 r. oraz od 15.01.1977 r. do 14.10.1979 r. przy przyjęciu zarobków w wysokościach wynikających z stawek godzinowych wynikających z angaży oraz kart wynagrodzeń ze spornych okresów.

Wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można ustalać w sposób przybliżony, ale pewny, na podstawie konkretnego dokumentu bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego. Chodzi tutaj o umowy pracę czy angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia. W takim wypadku uwzględnić można składniki wynagrodzenia, które są pewne, wypłacane były w danym okresie, stałe i w określonej wysokości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18 stycznia 2012 r., III AUa 1555/11, LEX nr 1113058).

Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, że dla potrzeb obliczenia wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego, w przypadku nieudowodnienia przez osobę ubezpieczoną (za pomocą dostępnych w postępowaniu sądowym środków dowodowych) wysokości podstawy wymiaru składek ubezpieczeniowych (wysokości rzeczywiście otrzymywanego wynagrodzenia) w danym roku lub latach - należy przyjmować, iż podstawa ta wynosi – dla niewątpliwie udowodnionego okresu ubezpieczenia w danym czasie, a więc zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy i w dawnym uspołecznionym zakładzie pracy – najniższe wynagrodzenie dla pracowników uspołecznionych zakładów pracy w danym roku czy w latach oraz przy znajomości stawki godzinowej – wynagrodzenie wyliczone przez przyjęcie wysokości dziennej normy czasu pracy obowiązującej w tym okresie.

W ocenie Sądu, w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego zachodzą podstawy do uwzględnienia, oprócz niespornych okresów także okresów zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Ł. od 5.08.1972 r. do 23.01.1975 r. oraz w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w B. od 15.01.1977 r. do 14.10.1979 r., a także do uwzględnienia w spornych okresach zatrudnienia dochodów wynikających z niekwestionowanych przez strony kart wynagrodzeń oraz angaży zawierających informacje o przyznanym wynagrodzeniu, a w okresach, za który brak kart wynagrodzeń, najniższego wynagrodzenia obowiązującego w jednostkach gospodarki społecznej. Zdaniem Sądu dokumenty te wskazują na wysokość wynagrodzenia wnioskodawcy w sposób niewątpliwy.

W odniesieniu do niebudzącego żadnych wątpliwości zatrudnienia wnioskodawcy na cały etat w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Ł. od 5.08.1972 r. do 23.01.1975 r., należy uwzględnić jako wynagrodzenie iloczyn stawki godzinowej w wysokości wynikającej z powołanych wyżej dokumentów i 46 godzinnego tygodnia pracy. Natomiast co do okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w B. od 15.01.1977 r. do 14.10.1979 r. należy uwzględnić wynagrodzenie wyliczone w oparciu o karty wynagrodzeń za okres od 15.01.1977 r. do 14.10.1979 r. przy czym w okresach od 15.01.1977 r. do 30.06.1977 r. i od 01.02.1979 r. do 31.05.1979 r., za który brak kart wynagrodzeń, najniższe wynagrodzenie obowiązujące w jednostkach gospodarki społecznej.

W ocenie Sądu wnioskodawca wykazał w niniejszym postępowaniu, że w spornych okresach otrzymywał wynagrodzenie wskazane w przedłożonych angażach oraz kartach wynagrodzeń.

Zasada swobodnej oceny dowodów przez Sąd orzekający wyrażona w art. 233 § 1 k.p.c. z jednej strony uprawnia Sąd do oceny tychże dowodów „według własnego przekonania” z drugiej natomiast strony zobowiązuje Sąd do „wszechstronnego rozważenia zebranego materiału”. Uprawnienie sądu do oceny dowodów według własnego przekonania nie oznacza oczywiście dowolności w tej ocenie, bowiem poza sporem winno być, iż dokonując tej oceny Sąd nie może ignorować zasad logiki, osiągnięć nauki, doświadczenia czy też wyciągać wniosków nie wynikających z materiału dowodowego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 25 września 2013 roku, sygn. akt III AUa 329/13, LEX nr 1378585).

W związku z powyższym - w ocenie Sądu - brak jest podstaw do odmowy wiarygodności zgromadzonym w toku postępowania dokumentom, a zatem brak jest prawnych przesłanek do zaniechania przez organ rentowy obliczenia wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego z 10 lat kalendarzowych, z uwzględnieniem oprócz niespornych kwot, kwot wynagrodzeń wyliczonych na podstawie angaży oraz kart wynagrodzeń zachowanych ze spornych okresów zatrudnienia.

Organ rentowy dokonał stosownego hipotetycznego wyliczenia wysokości kapitału początkowego oraz wysokości emerytury, którego to wyliczenia pełnomocnik skarżącego nie kwestionował. Niewątpliwie przejęte do obliczenia lata 1989-1998 są najkorzystniejszymi z całego okresu ubezpieczenia skarżącego. Tak wyliczony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł **57,72 %**, współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 59,50 %, wysokość kapitału początkowego wyniosła 65.584,20 zł a wysokość emerytury wyniosła 1.535,78 zł.

Podkreślić jeszcze raz należy, że w ocenie Sądu takie wyliczenia pozwolą ustalić przynajmniej taką wysokość wynagrodzenia, jaką wnioskodawca niewątpliwie otrzymywał. Formułując to stanowisko należało mieć na względzie powszechnie znane trudności w dokumentowaniu nie tylko wysokości wynagrodzenia, ale nawet samego zatrudnienia w latach odległych od daty wniosku, związane z brakiem dokumentów (te podlegały bowiem niszczeniu po upływie określonego czasu), czy wręcz likwidacją zakładów pracy.

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone decyzje i orzekł jak w sentencji.

Stosownie do wyników postępowania, na podstawie art. 98 kpc, Sąd obciążył organ rentowy obowiązkiem zwrotu poniesionych przez wnioskodawcę kosztów zastępstwa procesowego. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika Sąd

ustalił w oparciu o § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (t. j. Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.), uwzględniając fakt, że w sprawie wniesiono odwołania od dwóch decyzji (pkt 3 sentencji).

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi organu rentowego wraz z aktami rentowymi oraz pouczeniem, iż w terminie 14 dni od dnia otrzymania wyroku z uzasadnieniem przysługuje mu prawo złożenia apelacji do tutejszego Sądu Okręgowego w Łodzi, które rozpoznaje Sąd Apelacyjny w Łodzi

K.W.